Adroddiad i'r: Pwyllgor Archwilio Cymunedau

Dyddiad y Cyfarfod: 27th Hydref 2016

Aelod / Swyddog Arweiniol: Aelod Arweiniol y Parth Cyhoeddus /Pennaeth Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol

Awdur yr Adroddiad: Rheolwr Risg Llifogydd

Teitl: Strategaeth Leol Rheoli Risg Llifogydd Sir Ddinbych

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Yn ddiweddar cyhoeddodd Swyddfa Archwilio Cymru adroddiad cenedlaethol o'r enw: Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol yng Nghymru. Mae gan yr adroddiad hwn oblygiadau i'r cyngor. Felly, mae'n teimlo'n amserol i friffio Aelodau am y goblygiadau hyn, ac i roi'r wybodaeth ddiweddaraf am ein Strategaeth Leol Rheoli Risg Llifogydd.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

I roi cyfle i'r Pwyllgor i ystyried a yw'r Cyngor yn cyflawni ei gyfrifoldebau fel Awdurdod Rheoli Risg Erydu Arfordirol a Llifogydd a chyflawni'r mesurau a'r amcanion a nodir yn y Strategaeth Leol Rheoli Risg Llifogydd.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn ystyried a yw'r Cyngor yn cyflawni ei gyfrifoldebau fel Awdurdod Rheoli Risg Llifogydd ac Erydu Arfordirol a chyflawni'r mesurau a'r amcanion a nodir yn y Strategaeth Leol Rheoli Risg Llifogydd.

4. Manylion yr Adroddiad

4.1 Adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru

Ar 21 Gorffennaf 2016 cyhoeddodd Archwilydd Cyffredinol Cymru adroddiad ar ei adolygiad o reoli risg llifogydd ac erydiad arfordirol yng Nghymru (dolen i wefan: https://www.wao.gov.uk/cy/newyddion/llywodraeth-cymrun-gwneud-cynnydd-gyda-rheoli-perygl-cynyddol-llifogydd-ac-erydu) Mae'r adroddiad wedi ei gynnwys fel Atodiad 1, ond y prif bwyntiau o ddiddordeb i'r Cyngor yw fel a ganlyn:

- Mae'r adroddiad yn ymdrin yn benodol gyda risg llifogydd ac erydiad arfordirol, er bod rhai o'r themâu a drafodwyd yn gyffredin i bob ffynhonnell o risg llifogydd.
- Mae diffyg gallu o fewn Llywodraeth Cymru a chynghorau wedi oedi cynnydd (mewn rhoi'r strategaethau cenedlaethol a lleol ar waith) ac yn bygwth tanseilio'r dull tymor hir i reoli'r risgiau o lifogydd ac erydu arfordirol.
- Mae'r adroddiad yn cyfeirio at y polisi Cynllun Rheoli Traethlin (CRhT) o adlinio rheoledig (neu encil), a oedd ym mhenawdau newyddion yn 2014 oherwydd materion yn Fairbourne, Gwynedd. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i'r Cyngor

oherwydd bod y polisi CRhT ar gyfer arfordir Sir Ddinbych rhwng Prestatyn a ffin y sir â Sir y Fflint yn 'adlinio rheoledig'.

- Mae'r adroddiad yn cyfeirio at Raglen Rheoli Risg i'r Arfordir Llywodraeth Cymru o 2018/19 i 2020/21, sy'n cynnwys cyllid grant LlC 75% (a fenthycir gan yr awdurdod lleol a'i ad-dalu gan Lywodraeth Cymru yn ystod, dyweder, cyfnod o 25 mlynedd drwy'r Grant Cymorth Refeniw) a chyllid cyngor 25%.
- Mae'r adroddiad yn argymell gwell integreiddio rheoli risg llifogydd ac erydiad arfordirol ar lefel strategol, gan gyfeirio at ddeddfwriaeth cynllunio, yr amgylchedd a lles cymunedol newydd.
- Mae'r adroddiad yn cyfeirio at 'dywodlunio', a allai ddarparu dull tymor hir a chynaliadwy o reoli risg llifogydd arfordirol yn Sir Ddinbych. Mae'r Cyngor wedi meithrin perthynas waith dda gydag Ystâd y Goron yn hynny o beth ac mae'n gweithio mewn partneriaeth â Chyngor Sir y Fflint i ddatblygu strategaeth arfordirol rhwng Traeth Barkby a'r Parlwr Du, a fydd yn ystyried Tywodlunio fel un o ystod o opsiynau i reoli risg llifogydd arfordirol.

4.2 Strategaeth Lleol Rheoli Risg Llifogydd

Ar 5 Tachwedd 2014 gwnaeth y Gweinidog Cyfoeth Naturiol gymeradwyo Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd Sir Ddinbych yn ffurfiol. Mae'r strategaeth wrth wraidd gweithgareddau'r Cyngor i reoli risg llifogydd yn y sir. Mae'r strategaeth yn nodi 31 o fesurau ac mae cynnydd da wedi'i wneud o ran cyflawni'r rhan fwyaf o'r rhain. Fodd bynnag, mae rhai gweithgareddau lle mae cynnydd wedi bod yn arafach na'r disgwyl, yn bennaf oherwydd diffyg adnoddau a'r angen i flaenoriaethu gweithgareddau penodol, er enghraifft, ymchwiliadau llifogydd. Mae diweddariad wedi ei gynnwys yn Atodiad 2.

4.3 Cynlluniau Rheoli Risg Llifogydd ac Erydu Arfordirol

Mae'r Cyngor wedi llwyddo i gael cefnogaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer datblygu nifer o gynlluniau rheoli risg llifogydd ac erydu arfordirol.

(i) Cynllun Amddiffynfa Arfordirol Dwyrain y Rhyl

Darparodd Lywodraeth Cymru grant i'r Cyngor i benodi JBA Consulting i gynnal astudiaeth arfarnu prosiect i nodi opsiwn a ffefrir i leihau perygl llifogydd arfordirol yn nwyrain y Rhyl. Argymhellodd adroddiad JBA fod morglawdd ar y môr yn cael ei ddatblygu fel y dewis a ffefrir. Fodd bynnag, roedd y gwerthusiad economaidd a gynhaliwyd fel rhan o'r astudiaeth yn dangos bod yna opsiynau eraill gyda chostau a manteision tebyg. Yng ngoleuni hyn, mae LlC wedi gofyn i'r Cyngor i gynnal astudiaeth cludo gwaddod a fydd yn nodi effeithiau tymor hir ar erydu ar y traeth ar gyfer y gwahanol opsiynau. Bydd hyn yn sicrhau bod y dewis a gaiff ei symud ymlaen yn gost effeithiol ac yn gynaliadwy ac, yn bwysicaf oll, gymwys ar gyfer grant. Dangosodd yr adroddiad y gallai'r cynllun gostio cymaint â £22 miliwn, er bod hyn yn cynnwys elfen o 'duedd optimistiaeth'. Mae ffigwr mwy realistig yn ôl pob tebyg o gwmpas £15 miliwn, a bydd yn ofynnol i'r Cyngor gyfrannu 25%.

Mae'r Cyngor wedi cyflogi contractwr dylunio ac adeiladu, Balfour Beatty, drwy'r fframwaith caffael cenedlaethol Scape ac mae comisiwn dyluniad wedi ei ddyfarnu i JBA. Fel rhan o'r comisiwn, bydd JBA yn gweithio gyda'r Cyngor i ddatblygu strategaeth gyfathrebu a fydd yn sicrhau bod lefel briodol, gyson o ymgysylltu â'r cyhoedd yn cael ei chynnal trwy gydol gweddill y prosiect.

Mae cynllun Dwyrain y Rhyl wedi cynnwys rhai gweithiau uwch ar Gwrs Golff y Rhyl, gyda chymorth cyllid grant LlC. Bydd y gwaith hwn yn darparu diogelwch yn erbyn storm 1 mewn 50 mlynedd, a dylai fod wedi'i gwblhau erbyn Ebrill 2017 ar gost o tua £800,000.

(ii) Wal Clwb Hwylio'r Rhyl

Mae'r Cyngor wedi bod yn llwyddiannus yn eu cais am grant LlC i gynnal astudiaeth arfarnu prosiect i nodi dewis a ffefrir i uwchraddio neu amnewid yr ased hwn, a ddylai hefyd leihau'r risg o lifogydd yn yr ardal sydd mewn perygl. Mae'r cynllun yn ffurfio rhan o Raglen Rheoli Risg Arfordirol LlC, a ddylai alluogi gwaith adeiladu i ddechrau yn 2018.

(iii) Cynllun Rheoli Risg Llifogydd Llanelwy

Mae'r Cyngor wedi derbyn cymeradwyaeth LlC ar gyfer y cynllun hwn i symud ymlaen i'r cam dylunio a datblygu. Gan fod y cynllun hwn yn gyfagos i Afon Elwy (prif afon), ac yng ngoleuni cynllun parhaus Cyfoeth Naturiol Cymru yn Llanelwy, mae'r Cyngor yn gweithio mewn partneriaeth gyda Cyfoeth Naturiol Cymru a bydd yn defnyddio ymgynghorydd Cyfoeth Naturiol Cymru i fwrw ymlaen â'r cynllun. Bydd hyn yn darparu rhywfaint o effeithlonrwydd a bydd yn sicrhau bod y ddau gynllun yn gydnaws.

(iv) Cynlluniau Rheoli Risg Llifogydd Dyserth a Llanbedr DC

Mae'r Cyngor wedi derbyn cymeradwyaeth LlC ar gyfer y cynlluniau hyn i symud ymlaen i'r cam dylunio a datblygu. Mae contractwr dylunio ac adeiladu (Balfour Beatty) wedi ei benodi drwy fframwaith Scape ac mae tîm ymgynghorol (Opus/Waterco) hefyd wedi ei benodi.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae llifogydd yn gallu achosi ymyrraeth ddifrifol a pharhaus ar y cymunedau y mae'n effeithio arnynt. Mae deall a rheoli risg llifogydd lleol yn cefnogi blaenoriaeth y Cyngor i ddatblygu'r economi leol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Bydd costau dan sylw, costau staff yn bennaf, wrth gyflawni'r amcanion a mesurau a nodwyd yn y Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd. Fodd bynnag, bydd yn ofynnol bod lefelau llawer mwy o sylweddol o gyllid i gefnogi'r elfen arian cyfatebol grant o'r cynlluniau rheoli risg llifogydd ac erydu arfordirol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad Effaith ar Les?

Mae rheoli risg llifogydd yn ei hanfod yn cael effaith gadarnhaol ar y cyfan. Fodd bynnag, bydd dull y Cyngor o drin rheoli risg llifogydd yn sicrhau bod cyfleoedd yn cael eu harchwilio i wneud y mwyaf o'r effeithiau cadarnhaol hynny.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Cynhaliwyd ymgynghoriad ar y Strategaeth Lleol Rheoli Risg Llifogydd gyda'r Pwyllgor ar 25 Tachwedd 2013 ac eto ar 4 Rhagfyr 2014. Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus llawn ar y Strategaeth ddrafft ar ôl hynny. Ymgynghorwyd â'r Cabinet cyn cyflwyno'r Strategaeth ar gyfer cymeradwyaeth y Gweinidog. Darparwyd briff

gwybodaeth i'r Grŵp Buddsoddi Strategol ar 12 Ionawr 2016, a oedd yn amlinellu cynigion y Cyngor ar gyfer cynlluniau yn Niserth a Llanbedr DC.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae’r adroddiad yn nodi crynodeb ddefnyddiol o’r cynlluniau a’r ffynonellau cyllido, yn bennaf o grant allanol. Mae angen arian cyfatebol gan y cyngor ar gyfer rhai o’r cynlluniau. Mae’r mwyaf sylweddol yn ymwneud â chynllun Dwyrain y Rhyl, fodd bynnag, mae cyfran o hyn eisoes wedi cael ei gynnwys yng Nghynllun Cyfalaf presennol y Cyngor. Bydd angen adolygu’r sefyllfa drwy'r prosesau cymeradwyo arferol unwaith y bydd costau'r cynllun yn cael eu cadarnhau.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Y prif risg sy'n gysylltiedig â rheoli risg llifogydd lleol, gan gynnwys rheoli erydiad arfordirol, yw oherwydd y diffyg posibl o adnoddau, boed yn gefnogaeth ariannol, gan gynnwys cymorth grant, neu aelodau o staff (cyfeirir at hyn yn adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru). Mae'r Cyngor wedi cynnal ymrwymiad cyson i ariannu prosiectau llifogydd ac arfordirol cyfalaf dros y 13 mlynedd diwethaf, ond mae cyllid refeniw wedi gostwng yn sylweddol ac mae dibyniaeth ar grant LlC i gefnogi cyflog y tîm risg llifogydd ar hyn o bryd (2.4 aelod o staff). Mae'n bwysig bod y Cyngor yn cydnabod y risg y gallai cyllid LlC cael ei dynnu'n ôl ac y byddai hyn yn arwain at ddiffyg ariannol o tua £90k y flwyddyn.

11. Pŵer i wneud Penderfyniad

Rheoliadau Risg Llifogydd (1999), Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr (2010).
Amlinellir pwerau archwilio o ran y mater hwn yn Adran 7 o gyfansoddiad y Cyngor.